

Produktivitetsmåling i psykiatrien

Baggrund

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2012 besluttede Regionsrådet, at psykiatrien skal forbedre produktiviteten med 2 % i 2012 i forhold til to indeks:

- Driftsudgifter pr. behandlet patient
- Antal behandlede patienter pr. ansat årsværk

Dato 4. januar 2012

Produktivitetsforbedringen skal ske med udgangspunkt i regnskab 2010 tillagt en produktivetsstigning på 2 % for 2011. Produktivetsmålingen skal foretages således, at der tages højde for ændringer i patienttyngden.

Jakob Søgård Johannesen

Tel. +45 784 10406

Jakob.Johannesen@stab.rm.dk

1-01-74-27-10

I psykiatrien findes der ikke et pålideligt DRG-system svarende til somatikkens. DRG har aldrig været benyttet i psykiatrien til hverken afregning eller til produktivetsmålinger, da tallene indeholder en betydelig svaghed. Det er derfor nødvendigt at udarbejde en ny model, der kan benyttes i psykiatrien til løbende at sikre produktivetsstigninger.

Side 1

Metode

Administrationen har udarbejdet en model, hvor der tages højde for den forskellighed, der er i patienttyngden afhængig af den psykiatriske diagnose. Dette er nødvendigt, da der er stor forskel på driftsudgifterne og personaletrækket til eksempelvis en patient på en stationær retspsykiatrisk afdeling i forhold til en patient i ambulante behandling for depression.

Der tages udgangspunkt i de ydelser, der registreres i eSundhed. Det betyder at enkelte ydelser såsom ikke medtages i opgørelsen. Det drejer sig primært om shared care, men det vurderes at være en ubetydelig mængde.

Administrationen har vurderet ressourceforbruget for forskellige ydelser. Tabel 1 viser forholdet mellem ressourceindsatsen ved de forskellige ydelser.

Tabel 1: Forholdsmæssig ressourceindsats

Ydelser	Ressource- enhed
Opstart forløb	0,5
Afslut forløb	0,5
Ambulant besøg, hjemme- og udebesøg i voksenpsykiatri	1
Ambulant besøg, hjemme- og udebesøg i BU-psykiatri	1,3
Daghospitalsbesøg i voksenpsykiatri	3
Daghospitalsbesøg i BU-psykiatri	4
Sengedag i voksenpsykiatrien (eksklusiv retspsykiatri)	2
Sengedag i retspsykiatrien	4
Sengedag i BU-psykiatrien og spiseforstyrrelser	4

Tabel 1 viser blandt andet at for hver gang man bruger 1 ressourceenhed på et ambulant besøg, benyttes der 2 ressourceenheder på en sengedag i voksenpsykiatrien. Der tages dermed højde for det forskellige ressourceforbrug der er ved de forskellige ydelser.

Ressourceforbruget findes herefter på hver enkelt diagnosegruppe, da der er stor forskel på sammensætningen og antallet af ydelser for den enkelte diagnosegruppe.

Patienttyngden er udtryk for det gennemsnitlige antal ydelser, der gives til den enkelte diagnosegruppe.

Der tages således højde for, at ressourceforbruget varierer meget alt efter hvilken diagnose der er tale om, eksempelvis er patienttyngden i 2010 for en alzheimers patient på 5,8, mens den for en retspsykiatrisk patient er på 665,0. Patienttyngden for de enkelte diagnosegrupper kan ses i bilag 1.

Patienttyngden opgøres særskilt for børn- og ungepsykiatrien og voksenpsykiatrien.

Den samlede patienttyngde beregnes som den gennemsnitlige ressourceindsats på de forskellige diagnoser, ganget med antallet af patienter i de forskellige diagnosegrupper ganget med diagnosegruppens patienttyngde.

Udvikling i den samlede patienttyngde fra 2009 til 2010 kan ses i nedenstående tabel. Udviklingen måles ved en indeksering af den årlige patienttyngde, med 2009 som indeks 100. Tabellen viser, at patienttyngden i psykiatrien fra 2009 til 2010 er steget med 1,8 %.

Tabel 2: Samlet patienttyngde

Indekstal (2009=100)	2009	2010	Udvikling (%)
Voksenpsykiatrien	100	102,0	2,0 %
Børn- og Ungepsykiatrien	100	100,7	0,7 %
Psykiatrien i alt	100	101,8	1,8 %

Patienttyngden er stigende, hvilket primært skyldes, en stigning i antallet af sengedage i retspsykiatrien, som vægter højt i den samlede patienttyngde. Det viser, at det er vigtigt, at tage hensyn til patienttyngden, da der har været et stigende antal patienter i lettere

diagnosegrupper, hvorved man kunne forvente en faldende patienttyngde, men det stigende antal sengedage i retspsykiatrien opvejer dette.

I bilag 1 kan man se udviklingen i patienttyngden på de forskellige diagnosegrupper fra 2009 til 2010. I bilaget er patienttyngden udregnet uden "ydelse uden besøg", dette vil blive rettet, således at det udregnes på samme måde som i notatet.

Når man ser på udviklingen har der kun været en lille forskydning i patienttyngden fra 2009 til 2010 fra 29,0 til 29,6 i voksenpsykiatrien, mens patienttyngden i børn- og ungepsykiatrien er steget fra 26,1 til 26,3. Udviklingen viser, at patienttyngden ligger stabilt bortset fra enkelte diagnosegrupper, som udgøres af små patientgrupper, og dermed er meget følsomme overfor små forskydninger blandt patienterne. Det vurderes derfor, at modellen er rimelig stabil. Der er dog nogle mindre svagheder i modellen som der fremadrettet vil blive arbejdet med at få fjernet. Det skal bemærkes, at der findes en tilsvarende problemstilling i somatikens DRG-system, og dermed ikke er en unik problemstilling for denne model.

Til brug for opfølgningen på produktiviteten omregnes patienttyngden til et indekstal hvor 2009 er indeks 100.

Der ligger et teknisk notat på sagen, der gennemgår teknikken bag modellen.

Produktivitetsudvikling 2009 til 2010

Nedenfor vises, hvordan udviklingen har været i de to mål, driftsudgifter pr. patient og patienter pr. ansat, i perioden fra 2009 til 2010, når der tages højde for patienttyngden.

Overordnet forventning til udfaldet:

- Ved driftsudgifter pr. patient er målet et fald i driftsudgifter pr. patient, da det betyder, at der er sket en produktivetsforbedring, da der således benyttes færre udgifter pr. patient.
- Ved antal patienter pr. ansat er målet en stigning i produktivetsindekset, da der således er flere patienter pr. ansat.

Driftsudgifter pr. patient

Et af produktivetsmålene er driftsudgifter pr. patient. Driftsudgifterne er her tilrettet efter den nationale standart, således at der kun medtages de udgifter der vedrører den direkte behandling.

Patienttyngden skal medtages i opgørelserne over driftsudgifterne pr. patient for at sikre, at der tages højde for en eventuelt ændret sammensætning af diagnoser blandt psykiatriens patienter.

Fra 2009 til 2010 faldt driftsudgifterne i psykiatrien fra 1,45 mia. kr. til 1,42 mia. kr., mens antallet af patienter i samme periode steg fra 22.899 til 23.297. Dette svarer til, at driftsudgifterne pr. person er faldet fra 63.360 kr. i 2009 til 61.116 kr. i 2010. Hvis der ikke

tages højde for den ændrede patienttyngde, svarer dette til en produktivetsforbedring på 3,7 %.

Tabel 3: Driftsudgifter pr. patient

Indekstal (2009=100)	2009	2010	Produktivetsudvikling (%)
Driftsudg. pr. patient ¹⁾	100	96,3	3,7 %
Patienttyngde ²⁾	100	101,8	1,8 %
Produktivetsindeks ³⁾	100	94,6	5,4 %

1) Et fald i indeks betyder alt andet lige en stigende produktivitet

2) En stigning i indeks betyder alt andet lige en stigende produktivitet

3) Fundet ved at dividere driftsudgifterne pr. patient med patienttyngden

Tabel 3 viser, at der fra 2009 til 2010 er sket en produktivetsforbedring i driftsudgifterne pr. patient på 5,4 %.

Med en driftsudgift pr. patient på 61.116 kr. ligger Region Midtjylland ifølge Danske Regioners nøgletal for 2010 på landsgennemsnittet.

Tabel 4: Driftsudgifter pr. patient

Region Nordjylland	64.001
Region Midtjylland	61.116
Region Syddanmark	40.361
Region Hovedstaden	80.586
Region Sjælland	61.490
I alt	61.785

Kilde: Danske Regioners nøgletal 2010

Antal patienter pr. ansat

Det andet produktivetsmål er antallet af patienter pr. ansat.

I psykiatrien var der i 2009 9,47 patienter pr. ansat mens tallet i 2010 var steget til 9,86.

Tabel 5: Patienter pr. ansat i Region Midtjylland

Indekstal (2009=100)	2009	2010	Udvikling (%)
Antal patienter pr. ansat ¹⁾	100	104,0	4,0 %
Patienttyngde ²⁾	100	101,8	1,8 %
Produktivetsindeks ³⁾	100	105,9	5,9 %

1) Et fald i indeks betyder alt andet lige en stigende produktivitet

2) En stigning i indeks betyder alt andet lige en stigende produktivitet

3) Fundet ved at multiplicere antal patienter pr. ansat med patienttyngden

Tabel 5 viser, at der fra 2009 til 2010 er der kommet 4 % flere patienter pr. ansat, hvilket stemmer overens med forventningen om, at der er kommet flere patienter og omlægningen til ambulant behandling. Når patienttyngden indregnes i opgørelsen over antal patienter pr. ansat viser det, at der har været en produktivetsstigning på 5,9 % fra 2009 til 2010 i antallet af patienter pr. ansat.

For at vurdere om antal patienter pr. ansat er højt i Region Midtjylland inddrages Danske Regioners nøgletal for 2010. I indberetningen af nøgletal til Danske Regioner opgøres antallet

af ansatte alene som antallet af sundhedsfagligt personale, det betyder, at der i 2010 i Region Midtjylland var 12,8 patienter pr. ansat. Dette svarer til gennemsnittet blandt regionerne.

Tabel 6: Patienter pr. ansat

Region Nordjylland	11,66
Region Midtjylland	12,84
Region Syddanmark	18,53
Region Hovedstaden	10,31
Region Sjælland	13,08
I alt	12,83

Kilde: Danske Regioners nøgletal 2010

Af tabel 6 fremgår det, at Region Midtjylland med 12,8 patienter pr. ansat ligger på landsgennemsnittet.

Til sammenligning var der i somatikken i 2010 23,4 patienter pr. ansat. Det skal dog ses i forhold til, at patienterne i somatikken i gennemsnit ligger 4,1 dage, mens patienterne i psykiatrien i gennemsnit ligger i 17,6 dage.

Sammenlignet med de øvrige regioner har Region Midtjylland den laveste gennemsnitlige liggetid pr. patient i psykiatrien.

Tabel 7: Antal sengedage pr. patient

Region Hovedstaden	22,8
Region Sjælland	18,0
Region Syddanmark	21,6
Region Midtjylland	17,5
Region Nordjylland	31,6
I alt	21,4

Kilde: Danske Regioners nøgletal 2010

Bilag 1:

Gennemsnitlig patienttyngde pr. patient for diagnosegrupperne i 2009 og 2010

Den samlede patienttyngde beregnes som summen af antallet af patienter i de forskellige diagnosegrupper ganget med diagnosegruppens patienttyngde.

Diagnosegrupper - Voksen	Patienter 2009	Patienttyngde pr. patient 2009	Patienter 2010	Patienttyngde pr. patient 2010
Demens, alzheimer	1.413	9,6	1.522	9,7
Demens, andet	734	8,0	634	8,9
Delir	230	20,0	249	17,8
Organiske, andre	480	18,3	426	17,8
Misbrug, alkohol	793	10,3	780	10,1
Misbrug, andet	454	20,2	473	21,4
Skizofreni	2.784	48,2	2.745	46,4
Paranoide	332	38,2	307	31,2
Psykosser, andre	562	38,1	541	36,6
Mani	35	38,4	39	51,8
Bipolar affektiv lidelse	1.353	42,9	1.356	41,3
Depression	4.304	25,4	4.333	25,6
Angst	3.000	12,3	3.168	12,5
Spiseforstyrrelser	61	58,2	39	21,6
Personlighedsforstyrrelse	1.087	26,2	993	32,6
Mental Retardering	249	8,4	301	8,6
Gennemgribende mental udviklingsforstyrrelse	152	27,7	157	28,5
ADHD	706	18,1	970	16,7
Undersøgelse uden diagnose/mistænke om sygdom	352	7,0	394	6,5
Undersøgelse og observation – andre årsager	570	18,2	275	32,9
Andre	536	16,3	511	16,5
Retspsykiatri	114	733,8	153	665
Samlet patienttyngde for voksen	20.301	29,0	20.366	29,6

Diagnosegrupper - BU	Patienter 2009	Patienttyngde pr. patient 2009	Patienter 2010	Patienttyngde pr. patient 2010
Skizofeni	77	118,6	74	91,8
Psykoser, Andre	40	39,8	27	84,9
Bipolar	27	62,4	26	115,1
Depression, basis	158	21,2	126	18,9
Depression, udvidet	31	40,5	28	54,5
Angst	207	14,6	201	16,6
Reaktioner på svær tilpasning	195	19,4	220	19,7
Spiseforstyrrelser	554	60,0	607	61,6
Personlighedsforstyrrelser	27	86,7	20	82,6
Mental Retardering	171	10,5	159	13,9
Udviklingsforstyrrelse tale/sprog	32	11,9	36	22,5
Gennemgribende mental udviklingsforstyrrelse	684	30,2	678	31,7
Udviklingsforstyrrelser, Andre	334	14,1	292	14,9
ADHD	1.729	14,8	1.864	12,8
Sociale funktionsforstyrrelser	68	40,1	73	39,0
Adfærdsforstyrrelser, Andre	466	24,3	424	23,7
Undersøgelse uden diagnose/mistænke om sygdom	163	11,1	138	13,4
Undersøgelse og observation – andre årsager	23	74,2	29	87,4
Andre	73	24,9	61	15,5
Samlet patienttyngde for BU	5.059	26,1	5.083	26,3

Samlet patienttyngde for alle diagnosegrupper	Patienter 2009	Patienttyngde pr. patient 2009	Patienter 2010	Patienttyngde pr. patient 2010
Samlet patienttyngde	25.360	28,4	25.449	28,9